

Yoksul Bireylerin Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Yardımlarından Duydukları Memnuniyetin Mutluluk Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği¹

The Effect of Poor Individuals' Satisfaction with the Social Assistance Provided by Metropolitan Municipalities on Happiness: The Case of Türkiye

 Harun SİÇRAR²

Makale Geliş Tarihi / Received : 02.11.2025

Makale Kabul Tarihi / Accepted : 30.12.2025

Araştırma Makalesi

Research Article

Öz

Mutluluk, tarih boyunca filozofların ve günümüzde sosyal bilimcilerin üzerinde durduğu önemli bir kavramdır. Bu çalışmanın amacı, yoksul bireylerin büyükşehir belediyelerinin sosyal yardımlarından duydukları memnuniyetin mutluluk üzerindeki etkisini incelemektir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2024 yılı "Yaşam Memnuniyeti Araştırması Mikro Veri Seti" kullanılmış ve yoksulluk sınırının altında kalan bireyler örnekleme dâhil edilmiştir. Yoksul bireylere ait verilerle "Genelleştirilmiş Sıralı Logit Modeli" uygulanmıştır. Bulgular, yoksul bireylerin mutluluk düzeylerini en çok hanehalkı gelirinden ve belediye yardımlarından duyulan memnuniyetin etkilediğini göstermektedir. Ayrıca erkeklerin, evli bireylerin ve daha yüksek gelire sahip bireylerin mutlu olma olasılığı daha yüksek iken; yaş arttıkça mutluluk olasılığı azalmaktadır. Eğitim düzeyinin etkisi ise zayıf ve tutarsız bulunmuştur. Çalışmanın sonuçlarının alanyazına katkı sağlayacağı ve politika yapıcılara yol göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mutluluk, Öznel İyi Oluş, Sosyal Yardım, Yoksulluk, Genelleştirilmiş Sıralı Logit Model

Abstract

Happiness has been an important concept discussed by philosophers throughout history and by social scientists in contemporary times. The main purpose of this study is to examine the effect of poor individuals' satisfaction with the social assistance provided by metropolitan municipalities on their happiness. The 2024 "Life Satisfaction Survey Micro Data Set" published by the Turkish Statistical Institute (TURKSTAT) was used, and individuals below the poverty line were included in the sample. The "Generalized Ordered Logit Model" was applied using data belonging to poor individuals. The findings indicate that household income and satisfaction with municipal assistance are the strongest determinants of happiness among the poor. In addition, men, married individuals, and those with higher income levels are more likely to be happy, whereas the likelihood of happiness decreases with age. The effect of education on happiness was found to be weak and inconsistent. The results are expected to contribute to the existing literature and provide insights for policymakers.

Keywords: Happiness, Subjective Well-Being, Social Assistance, Poverty, Generalized Ordered Logit Model

Extended Abstract

Happiness is a fundamental concept that reflects individuals' positive evaluations of their lives and has long been examined by both philosophers and social scientists. Interest in understanding the determinants of happiness has grown in recent years, as happiness is now widely considered an important indicator of both individual and societal well-being. This study aims to investigate the effect of satisfaction with social assistance provided by metropolitan municipalities on the happiness levels of poor individuals. For this purpose, the 2024 "Life Satisfaction Survey Micro Dataset" published by the Turkish Statistical Institute (TUIK) was utilized, and observations from non-metropolitan provinces were excluded. To identify poor individuals, equivalized household income was estimated by calculating the midpoint of income categories and dividing this value by household size. Based on TUIK data, individuals with an estimated monthly equivalized income below approximately 4,500 TL were classified as poor, resulting in a final sample of 2,563 individuals.

Since the dependent variable-happiness level-is ordinal with three categories, the ordered logistic regression model was initially considered; however, violation of the parallel slopes

¹Bu çalışma, 24. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresinde sunulan özet bildirinin geliştirilmiş halidir.

²Öğr. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi, Horasan Meslek Yüksek Okulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü, harun.sicrar@atauni.edu.tr

E-ISSN: 2651-4036 / © 2017-2025 Journal of Management and Labour. This is an open access article.

Önerilen Atıf Biçimi / Recommended Citation: Sıçrar, H. (2025). Yoksul Bireylerin Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Yardımlarından Duydukları Memnuniyetin Mutluluk Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. *Yönetim ve Çalışma Dergisi*, 9(ÇEEİ Kongresi Özel Sayısı), 191-204.

assumption necessitated the use of the more flexible Generalized Ordered Logit Model. Model selection was guided by information criteria and assumption tests, while survey weights were applied during parameter estimation to preserve representativeness.

The findings indicate that satisfaction with municipal social assistance and satisfaction with household income are the strongest determinants of happiness among poor individuals. Individuals who are fully satisfied with municipal support have a substantially higher likelihood of achieving full happiness, whereas moderate satisfaction is not sufficient to reach this level. This suggests that not only the availability but also the quality and continuity of social assistance programs play a crucial role in enhancing well-being. Similarly, satisfaction with relative (household) income markedly increases the likelihood of happiness; individuals who report full satisfaction with their income have a significantly lower probability of being unhappy. With respect to absolute income, transitioning from the lowest income group to the middle-income group significantly increases happiness, although this effect diminishes and loses statistical significance at higher income levels. This pattern aligns with the Easterlin paradox, which posits that increases in income yield diminishing marginal returns to happiness beyond a certain threshold. Additionally, men are more likely to be happy than women, married individuals are happier than singles, and happiness tends to decline with age, whereas education shows no meaningful effect.

Overall, this study contributes to the literature by incorporating policy-related factors—particularly satisfaction with social assistance—into the analysis of happiness determinants. The findings offer valuable insights for policymakers, especially in developing countries such as Türkiye. Although estimating the poverty line based on average income introduces a methodological limitation, the use of TUIK data and the application of the equivalized income approach enhance the reliability of the results.

Giriş

Tarih boyunca filozofların anlamaya ve keşfetmeye çalıştığı üç erdemden biri mutluluktur (Mert vd., 2022: 2215). Mutluluk, bir bireyin kendi genel yaşam kalitesini bir bütün olarak olumlu değerlendirme derecesi olarak tanımlanmaktadır (Headey ve Wooden, 2004: 25) ve bireylerin ulaşmak istedikleri nihai hedef olarak kabul edilmektedir (Hartung vd., 2021: 1232). Mutluluk arayışı mutluluğun belirleyicilerinin neler olduğunun anlaşılmasını gerektirir (Veenhoven, 2011: 1). Son yıllarda hem bireylerin hem de toplumların refah düzeylerinin bir göstergesi olarak mutluluğun belirleyicileri, sosyal bilimcilerin ve politika yapıcılarının ilgisini giderek daha fazla çekmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı yoksul bireylerin büyükşehir belediyelerinin sosyal yardımlarından duydukları memnuniyetin mutluluk üzerindeki etkisini belirlemektir. Bu amaçla Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan 2024 yılı “Yaşam Memnuniyeti Araştırması Mikro Veri Seti”nden yoksul bireylere ait veriler ayıklanarak çalışmanın veri seti oluşturulmuş, sonrasında ise “Genelleştirilmiş Sıralı Logit Model”i kurularak sosyal yardımlardan duyulan memnuniyetin, yoksul bireylerin mutlulukları üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Akabinde mutluluğun temel belirleyicileri olan cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, hanehalkı gelirinden memnuniyet, hanehalkı toplam geliri gibi değişkenlerin mutluluk üzerindeki etkileri incelenmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve ve Literatür Taraması

1.1. Mutluluğun Belirleyicileri Üzerine Literatür

Mutluluğun belirleyicileri bireysel ve bağlamsal faktörler olmak üzere iki grupta incelenebilir. Bireysel faktörler, bireylerin sosyo-demografik özellikleri ve ekonomik koşullarıyla ilgilidir. Cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, kişilik özellikleri, istihdam, gelir gibi faktörler bu kapsamdadır. Bağlamsal faktörler ise daha çok sosyal sermaye, demokrasi, iyi

yönetim, kişi başına düşen GSYİH gibi toplum ve devlet düzeyindeki faktörler ile ilgilidir (Sujarwoto vd., 2018:930).

Cinsiyet, eşitsiz toplumsal yapıların sürmesi nedeniyle mutluluğun önemli belirleyicilerinden biridir. Bazı araştırmalarda erkeklerin kadınlara göre daha mutlu olduğu (Eriksson ve Strimling, 2023:5; Montgomery, 2022: 1-7), bazı araştırmalarda ise kadınların daha yüksek mutluluk düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir (Aldous ve Ganey, 1999: 155; Salavera ve Usán, 2021: 4-6).

Yaş ile mutluluk arasındaki ilişkiyi konu edinen çok sayıda araştırma bulunmaktadır ve genel kanı yaşam döngüsü boyunca mutluluğun “U” şeklinde bir eğilim gösterdiğidir. Bu ilişkiye göre mutluluk ergenlik yıllarından sonra azalır, orta yaşlarda (40’lı ve 50’li yaşlar) minimum noktasına gelir ve sonrasında yaşlılıkla birlikte tekrar artış göstermektedir (Becker ve Trautmann, 2022: 3625; Blanchflower vd., 2023: 79; Ng, 2021: 912-916; Toshkov, 2022: 1169).

Medeni durum da mutluluğun önemli belirleyicilerinden biridir. Son 20 yılda yapılan çalışmalarda medeni durumun mutluluk üzerindeki etkilerinin azaldığını ileri süren çalışmalar olsa da medeni durumun mutluluk üzerindeki günümüzde önemli bir yere sahiptir. Yapılan çalışmalarda evli bireylerin, hiç evlenmemiş, boşanmış veya eşi ölmüş bireylere göre daha mutlu oldukları ifade edilmiştir (Khodarahimi, 2015: 351; Lawrence vd., 2019: 1539; Lee ve Bulanda, 2005: 69; Liu ve Hsieh, 2024: 473).

Mutluluğun önemli belirleyicilerinden bir diğeri eğitim düzeyidir. Alanyazında yapılan çalışmalarda genellikle eğitim düzeyi arttıkça bireylerin mutluluk düzeylerinin yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır (N. Chen vd., 2020: 86; Nikolaev, 2018: 483; Nikolaev ve Rusakov, 2016: 827).

Son yıllarda gelirin, mutluluk üzerindeki etkisini araştıran çalışmaların sayısı artmış olup gelir, mutluluğun önemli belirleyicilerinden biri olarak kabul edilmiştir (FitzRoy ve Nolan, 2022: 233-234). Yapılan çalışmalarda genel olarak hem mutlak hem de göreceli gelirin mutluluk üzerinde olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalara göre bireylerin mutlak ve görece gelirleri arttıkça mutluluk düzeyleri yükselmektedir (Ball ve Chernova, 2008: 497; Lim vd., 2020: 391; Ma ve Ma, 2021: 1; Richard, 2001: 465; Selim, 2008: 531; Tsui, 2014: 994). Mutluluğun bireysel belirleyicileri üzerine geniş bir alanyazın bulunmasına rağmen politik faktörlerin göz ardı edildiği görülmektedir (Choi ve Jang, 2016: 1189).

1.2. Yoksulluk, Sosyal Yardımlar ve Mutluluk İlişkisi

Mutluluk araştırmalarında, mutluluğun genellikle gerçek yaşam koşullarına bağlı olduğunu ileri sürülmüştür (Köksal vd., 2017: 323). Mutluluğun belirleyicileri, araştırmacılar ve politikacılar tarafından son yıllarda yoğun ilgi görmüş (Ngoo vd, 2021: 908) olup politikacıların nihai hedefi daha mutlu bir toplum profili oluşturmaktır (Veenhoven, 2011: 63). Bu noktada karşılaşılan önemli bir sorun ise yoksulluktur. Yoksulluk çoğu ülkenin yaşadığı bir problemdir ve genel olarak mutlak ve göreceli yoksulluk olarak ikiye ayrılmaktadır. Geçim yoksulluğu olarak da bilinen mutlak yoksulluk, bireylerin temel geçim ihtiyaçlarını (yiyecek, barınma, sağlık vb.) karşılayamamaları anlamına gelmektedir. Göreceli yoksulluk ise gelir seviyesinin toplum ortalamasına göre düşük olduğu toplumsal yaşam koşullarını ifade etmektedir (Zheng ve Li, 2024: 1-2). “Toplumsal genel düzeyine göre belli bir sınırın altında gelir veya harcamaya sahip olan birey veya hanehalkı göreceli anlamda yoksul sayılmaktadır” (TÜİK, 2024a).

Yoksulluk küresel bir sorun olmakla birlikte ülke ekonomileri ve toplum üzerinde önemli etkilere sahiptir. Yoksulluk; utanma, damgalanma, sosyal dışlanma, ailesel sorunlar, stres, depresyon, şiddet ve suç, gecekondulaşma, cinsiyet ayrımcılığı gibi problemlere yol açmaktadır (Açıkgöz ve Yusufoglu, 2012: 76; Günaydın, 2020: 837). Bu problemlere çözüm bulma noktasında merkezi hükümetler ve yerel yönetimlere çeşitli görevler verilmiştir. Yoksulluğun

önlenmesi adına geliştirilen sosyal yardımlar, “yoksullara ücretsiz sağlık yardımı ve bakımı, aile ödenekleri, yaşlılara ve özürllülere aylık bağlanması, işsizlik yardımı” gibi programlardan oluşmaktadır ve bu programların uygulanması noktasında belediyelere de sorumluluklar yüklenmiştir (DPT, 2007). Özellikle 2000’li yılların başından itibaren belediyeçilik alanında yenilikler yapılmış, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile belediyelere geniş yetkiler verilmiştir. Bu kapsamda belediyeler park, bahçe, yol, su, ulaşım vb. temel hizmetlerinin yanında sosyal belediyeçilik anlayışıyla yerelde dezavantajlı gruplara (yoksul, işsiz, kadın, çocuk, yaşlı, engelli) yönelik sosyal hizmetleri de üstlenmiştir (Günaydın, 2020: 840; Kalaycı ve Aytıs, 2019: 3157). En önemli yerel yönetim birimi olan belediyeler yoksullukla mücadele konusunda merkezi idareye göre daha avantajlı konuma sahiptir ve beklentilere daha hızlı cevap verilmesini, sorunların yerinde ve büyümeden çözüme kavuşturulmasını mümkün kılmaktadır (Kalaycı ve Aytıs, 2019: 3161).

Belediyelerin sosyal yardım uygulamaları, yoksul bireylerin mutluluk düzeylerini artıran önemli bir faktördür. OECD ülkeleri örnekleminde yapılan çalışmaya göre yoksullukla ilgili sosyal harcamaların mutluluk üzerinde olumlu etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Nordheim ve Martinussen, 2020: 1). Benzer bir şekilde Mi-Hee (2020) tarafından yapılan çalışmada sosyal politika uygulamalarının yoksul kadınların mutluluğu üzerinde anlamlı ve olumlu etkisinin olduğu görülmüştür. Benzer bir çalışma da Türkiye örnekleminde Gezer ve Aysan (2023) tarafından yapılmış olup belediyeler tarafından yürütülen engelli hizmetleri ve kurslarının bireylerin mutluluğunu olumlu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (s.179). Alanyazında konuyla ilgili diğer çalışmalarda da benzer bulguların elde edildiği görülmektedir (Choi ve Jang, 2016: 1202; Oishi ve Diener, 2014: 195; Pak, 2020: 349). Bu kapsamda, yoksul bireylerin belediyelerin sosyal yardım faaliyetlerinden duydukları memnuniyetin mutluluk üzerindeki etkisinin incelenmesi, literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

2. Veri ve Model

2.1. Veri Seti

Çalışmanın veri seti, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan 2024 yılı “Yaşam Memnuniyeti Araştırması Mikro Veri Seti”dir. Veri setinde toplam 9462 bireye ait veri bulunmaktadır. Çalışmanın temel amacına uygun olarak veri setinden büyükşehir statüsünde olmayan illerden elde edilen veriler çıkarılmıştır. Araştırmanın örneklemini yoksul bireyler oluşturacağı için yoksulluk hesaplaması yapılmıştır. Yoksulluk hesaplamasında eşdeğer fert başına gelir kullanılmaktadır. Bu hesaplamada hanehalkı geliri, eşdeğer fert sayısına bölünerek kişi başına düşen eşdeğer gelir bulunur. Daha sonra TÜİK’in belirlemiş olduğu yoksulluk sınırı (genellikle medyan gelirin %60’ıdır) ile karşılaştırılır.

Veri setinde hanehalkı toplam gelirinin tam olarak TL karşılığı verilmemiş, bunun yerine gelir kategorik olarak ifade edilmiştir. Yoksulluk sınırını belirleyebilmek için önce ilgili kategorilerin alt ve üst değerleri toplanıp, ikiye bölünerek ortalama gelir elde edilmiştir. Daha sonra ortalama gelir, hanehalkı sayısına bölünerek kişi başı ortalama gelir hesaplanmıştır. TÜİK verilerine göre kişi başına düşen ortalama gelir yıllık 95000 TL olup aylık gelir 7900 TL’dir (TÜİK, 2024b). Bu tutarın %60’ı ise 4740 TL’dir.

Veri seti düzenlenirken yoksulluk sınırı 4500 TL kabul edilmiş, bu tutarın altında ortalama gelire sahip bireyler yoksul olarak nitelendirilmiştir. Veri setinde bu tutardan daha az ortalama gelire sahip birey sayısı 2563’tür. Araştırmanın veri seti bu bireylere ait verilerden oluşmaktadır.

Tablo 1. Değişkenlere ait özet istatistikler

Değişken Adı	Değişkenin Yapısı	Ortalama	Standart Sapma
Mutluluk (Bağımlı değişken)	Kategorik ve Sıralı 0: Mutsuz (%17,95) 1: Orta düzeyde mutlu (%35,43) 2: Mutlu (%46,63)	1.286773	.7508053
Cinsiyet	Kategorik 0: Kadın (%43,66) 1: Erkek (%56,34)	.5634023	.4960606
Yaş	Kategorik ve Sıralı 0: 15-24 Yaş – Genç/Eğitimde, ilk iş (%12,58) 1: 25-34 Yaş – Genç yetişkin (%20,41) 2: 35-44 Yaş – Orta yaş başlangıcı (%23,72) 3: 45-54 Yaş – Olgunluk dönemi (%16,07) 4: 55-64 Yaş – Emekliliğe geçiş (%13,15) 5: 65 Yaş ve Üzeri - Yaşlılık (%14,12)	2.392899	1.584142
Medeni Durum	Kategorik 0: Hiç evlenmedi (%18,77) 1: Evli (%68,83) 2: Boşandı (%3,63) 3: Eşi öldü (%8,78)	1.02419	.7581203
Eğitim Durumu	Kategorik ve Sıralı 0: Okul bitirmede (%15,96) 1: İlkokul (%36,01) 2: Ortaokul (%16,70) 3: Lise (%23,53) 4: Ön lisans (%4,14) 5: Lisans ve üstü (%3,67)	1.02419	.7581203
Belediyenin Yardımlarından Memnuniyet	Kategorik ve Sıralı 0: Memnun değil (%21,85) 1: Orta düzeyde memnun (%38,70) 2: Memnun (%61,30)	1.39446	.8222609
Hanehalkı Gelirinden Memnuniyet	Kategorik ve Sıralı 0: Memnun değil (%48,85) 1: Orta düzeyde memnun (%22,63) 2: Memnun (%28,52)	.7967226	.8559596
Hanehalkı Toplam Geliri	Kategorik ve Sıralı 0: 0-8500 TL (%32,66) 1: 8501-12500 TL (%30,63) 2: 12501-17500 TL (%20,17) 3: 17501-25500 TL (%13,73) 4: 25501 TL ve Üstü (%2,81)	1.234101	1.129676

Örnekleme yer alan bireylerin yaklaşık yarısı mutlu olduğunu belirtirken (%46,63), mutsuz olanların oranı daha düşüktür (%17,95). Cinsiyet dağılımı erkeklerin biraz daha yüksek bir paya sahip olduğunu göstermektedir (%56,34). Yaş grupları incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğu 25–44 yaş aralığında yoğunlaşmaktadır. Medeni durum açısından örneklem büyük ölçüde evli bireylerden oluşmaktadır (%68,83). Eğitim düzeyinde ise düşük ve orta eğitim gruplarının baskın olduğu görülmektedir. Belediyenin sunduğu hizmetlerden memnuniyet yüksek olsa da (%61,30), hanehalkı gelirinden memnuniyet görece düşüktür (%48,85 memnun değil). Gelir dağılımı ise ağırlıklı olarak düşük ve orta gelir gruplarında yoğunlaşmaktadır. Genel olarak örneklem, orta yaş, evli, düşük eğitim ve düşük–orta gelir düzeyine sahip bireylerden oluşan bir nüfus profili sergilemektedir.

2.2. Model

Regresyon analizleri değişkenler arasındaki sebep sonuç ilişkilerini ortaya koymak için kullanılan yöntemlerdir. Sosyal bilimlerde bağımlı değişkenler genel olarak kategorik bir yapıya sahiptir ve doğrusal regresyon modellerinin kullanılması uygun değildir ve bu durumda lojistik regresyon modelleri kullanılmaktadır (Fullerton, 2009: 306). Bağımlı değişkenin ikiden fazla kategorisi var ise ve her kategori anlamlı olarak bir sıraya sahip ise sıralı lojistik regresyon modeli tercih edilmektedir (Murad vd., 2003: 156). Araştırmanın bağımlı değişkeni yoksul bireylerin mutluluk düzeyleridir. Bu değişken üç kategorili ve sıralı bir yapıdadır. Araştırmanın hipotezlerini sınamak için sıralı lojistik regresyon modeli tercih edilmiş olup örneklemin gücünü korumak amacıyla anket ağırlıkları kullanılmıştır. Tablo 2’de sıralı logit modelinin tahmin sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. Sıralı logit modelinin tahmin sonuçları

Bağımlı Değişken: Mutluluk								
Değişkenler	Katsayı	Fark Oranı (OR-e ^b)	Fark Oranı için Alt %95	Fark Oranı için Üst %95	βStdX	βStdY	βStdXY	e ^b StdX
Cinsiyet								
	0.4087*** (0.0934)	1.5048	1.2530	1.8073	0.203	0.206	0.102	1.225
Yaş								
25-34 Yaş	-0.3637* (0.2057)	0.6950	.4643	1.0402	-0.148	-0.183	-0.075	0.863
35-44 Yaş	-0.5123** (0.2237)	0.5990	.3864	.9288	-0.222	-0.258	-0.112	0.801
45-54 Yaş	-0.5865** (0.2380)	0.5562	.3488	.8869	-0.210	-0.296	-0.106	0.811
55-64 Yaş	-0.5830** (0.2450)	0.5582	.3453	.9023	-0.192	-0.294	-0.097	0.825
65 Yaş ve Üzeri	-0.2317 (0.2673)	0.7931	.4696	1.3394	-0.083	-0.117	-0.042	0.921
Medeni Durum								
Evli	0.4882*** (0.1762)	1.6295	1.1534	2.3021	0.225	0.246	0.113	1.252
Boşandı	-0.3707 (0.2790)	0.6901	.3994	1.1925	-0.069	-0.187	-0.035	0.933
Eşi Öldü	-0.0508 (0.2509)	0.9504	.5811	1.5542	-0.015	-0.026	-0.008	0.985
Eğitim Durumu								
İlkokul	0.0068 (0.1412)	1.0069	.7633	1.3281	0.003	0.003	0.002	1.003
Ortaokul	0.2966 * (0.1692)	1.3453	.9655	1.8745	0.111	0.149	0.056	1.118
Lise	0.0562 (0.1671)	1.0578	.7623	1.4678	0.024	0.028	0.012	1.024
Ön lisans	-0.2738 (0.2381)	0.7604	.4768	1.2127	-0.055	-0.138	-0.028	0.946
Lisans ve Üstü	0.1139 (0.2669)	1.1207	.6642	1.8910	0.022	0.057	0.011	1.022
Belediyenin Yardımlarından Memnuniyet								
Orta düzeyde memnun	0.3966*** (0.1415)	1.4868	1.1265	1.9622	0.147	0.200	0.074	1.159
Memnun	0.7159*** (0.1140)	2.0461	1.6362	2.5587	0.347	0.361	0.175	1.415
Hanehalkı Gelirinden Memnuniyet								
Orta düzeyde memnun	0.7150*** (0.1050)	2.0442	1.6637	2.5116	0.300	0.360	0.151	1.350
Memnun	1.3186*** (0.1125)	3.7384	2.9981	4.6615	0.594	0.664	0.299	1.811
Hanehankı Toplam Geliri								
8501-12500 TL	0.1639 (0.1283)	1.1782	.9161	1.5152	0.077	0.083	0.039	1.080
12501-17500 TL	0.3435 * (0.1442)	1.4099	1.0628	1.8705	0.141	0.173	0.071	1.151
17501-25500 TL	0.1360 (0.1553)	1.1457	.8450	1.5533	0.045	0.069	0.022	1.046
25501 TL ve Üstü	0.3856 (0.2771)	1.4705	.8542	2.5315	0.046	0.194	0.023	1.047
/ Eşik 1 -0.3623 (0.2305)				/ Eşik 2 1.5451 (0.2350)				
n= 2563 Log pseudo olabilirlik= -1.102e+14 Pseudo R ² = 0.0767				Wald χ ² (22) = 279.12 Prob > χ ² = 0.0000				
Notlar: (i) ***, ** ve * sırasıyla % 1, % 5 ve % 10 anlamlılık seviyelerini göstermektedir. (ii) Parantez içindeki değerler robust standart hatalardır. (iii) βStdX: X- standartlaşmış katsayılarıdır. (iv) βStdY: Y- standartlaşmış katsayılarıdır. (v) βStdXY: tamamen standartlaştırılmış katsayılarıdır. (vi) e ^b StdX: X- standartlaşmış fark oranıdır. (vii) Log pseudo olabilirlik ağırlıklandırma nedeniyle raporlanmış olup model karşılaştırmaları için kullanılmamıştır. (viii) Pseudo R ² (McFadden) değeri yalnızca bilgilendirme amaçlıdır.								

Sıralı logit modelin en önemli varsayımı paralel (veya eşit) eğimler varsayımıdır. Bu varsayıma göre, bağımsız değişkenlerin etkisi (eğim katsayıları), bağımlı değişkenin tüm kategorik geçişleri için aynı yönde ve büyüklüktedir (Scott Long ve Freese, 2006: 197). Modelin detaylı

yorumuna geçilmeden önce bu varsayımın sınanması gerekmektedir. Tablo 3’de paralel eğimler varsayımı test sonuçları verilmiştir.

Tablo 3. Paralel eğimler varsayımı test sonuçları

	χ^2 İstatistiği	sd	Olasılık Değeri
Wolf Gould	69.39	22	0.000
Brant	64.54	22	0.000
Score	64.48	22	0.000
Likelihood Ratio	69.95	22	0.000
Wald	64.59	22	0.000

Notlar:

- (i) ***, ** ve * sırasıyla % 1, % 5 ve % 10 anlamlılık seviyelerini göstermektedir.
- (ii) sd ifadesi serbestlik derecesini göstermektedir.

Test sonuçlarına göre olasılık değeri < 0.001 olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiş olup model paralel eğimler varsayımını sağlamamaktadır. Bu durumda sıralı logit modeline göre daha az kısıtlayıcı olan genelleştirilmiş modeller tercih edilmelidir (Williams, 2016: 3-8). Hangi modelin daha uygun olduğunu belirlemek için bilgi kriterleri de kullanılabilir. Tablo 4’de modellere ait bilgi kriterleri verilmiştir.

Tablo 4. Modellere ait bilgi kriterleri (akaike ve bayesyen)

	Sıralı Logit Model	Genelleştirilmiş Sıralı Logit Model	Fark
AIC	4924.19	4898.24	25.95
BIC	5064.56	5167.29	-102.73

Anket verilerinde ağırlıklandırma yapıldığı ve AIC ve BIC değerleri gerçek log likelihood’a dayanmadığı için doğrudan raporlanmamıştır. Bunun yerine model seçimi ağırlıksız analizlerdeki AIC ve BIC değerleri ile gerçekleştirilmiş, sonrasında parametre tahminleri anket ağırlıkları kullanılarak rapor edilmiştir. Böylece hem uygun model belirlenmiş hem de örneklemin temsil gücü korunmuştur (Scott Long ve Freese, 2006).

Yukarıdaki tablo AIC açısından ele alındığında genelleştirilmiş sıralı logit modelin, BIC açısından ele alındığında ise sıralı logit modelin daha uygun olduğu görülmektedir. Fakat model paralel eğimler varsayımını ihlal ettiği için AIC bilgi kriteri doğrultusunda genelleştirilmiş sıralı logit modeli tercih edilmelidir (Üçdoğruk Birecikli ve Şengül, 2021: 133). Dolayısıyla araştırmanın varsayımlarını sınamak için “Genelleştirilmiş Sıralı Logit Model”i kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda yoksul bireylerin, büyükşehir belediyelerinin sosyal yardımlarından duydukları memnuniyetin mutluluk üzerindeki etkisini belirlemek üzere “Genelleştirilmiş Sıralı Logit Model”i tercih edilmiştir. Nihai katsayı tahminleri ve anlamlılık düzeyleri anket ağırlıkları kullanılarak hesaplanmış ve modele ait bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Genelleştirilmiş sıralı logit modelinin tahmin sonuçları

Bağımlı Değişken: Mutluluk 0: Mutsuz 1: Orta düzeyde mutlu 2: Mutlu						
	Model 1 Bireyin “Mutsuz” Olmasına Karşılık “Orta Düzeyde Mutlu ve Mutlu” Olması			Model 2 Bireyin “Mutsuz ve Orta Düzeyde Mutlu” Olmasına Karşılık “Mutlu” Olması		
Değişkenler	Katsayı	Fark Oranı	p	Katsayı	Fark Oranı	p
Cinsiyet (Referans Kategorisi: Kadın)						
	0.4408 (0.1319)	1.5540	0.001***	0.4039 (0.1014)	1.4977	0.000***
Yaş (Referans Kategorisi: 15-24 Yaş)						
25-34 Yaş	-0.4691 (0.3181)	0.6255	0.140	-0.3159 (0.2258)	0.7291	0.162
35-44 Yaş	-0.6399 (0.3459)	0.5273	0.064*	-0.4395 (0.2426)	0.6443	0.070*
45-54 Yaş	-0.8628 (0.3520)	0.4219	0.014**	-0.4727 (0.2611)	0.6233	0.070*
55-64 Yaş	-0.8863 (0.3553)	0.4121	0.013**	-0.4466 (0.2703)	0.6397	0.098*
65 Yaş ve Üzeri	-0.7737 (0.3757)	0.4612	0.039**	0.0192 (0.2850)	1.0193	0.946
Medeni Durum (Referans Kategorisi: Hiç evlenmedi)						
Evli	0.4722 (0.2465)	1.6035	0.055*	0.4648 (0.1937)	1.5917	0.016**
Boşandı	-0.3350 (0.3510)	0.7152	0.340	-0.4074 (0.3343)	0.6653	0.223
Eşi Öldü	-0.0178 (0.3250)	0.9823	0.956	-0.0519 (0.2715)	0.9493	0.848
Eğitim Durumu (Referans Kategorisi: Okul bitirmede)						
İlkokul	-0.0900 (0.1874)	0.9138	0.631	0.0637 (0.1549)	1.0658	0.681
Ortaokul	0.2364 (0.2457)	1.2667	0.336	0.3604 (0.1854)	1.4339	0.052*
Lise	-0.2352 (0.2236)	0.7903	0.293	0.1940 (0.1810)	1.2141	0.284
Ön lisans	-0.1987 (0.3540)	0.8197	0.575	-0.3301 (0.2933)	0.7188	0.260
Lisans ve Üstü	-0.0422 (0.3522)	0.9586	0.905	0.1923 (0.2966)	1.2120	0.517
Belediyenin Yardımlarından Memnuniyet (Referans Kategorisi: Memnun değil)						
Orta düzeyde memnun	0.5483 (0.1905)	1.7303	0.004***	0.2607 (0.1591)	1.2979	0.101
Memnun	0.8340 (0.1436)	2.3027	0.000***	0.6084 (0.1249)	1.8375	0.000***
Hanehalkı Gelirinden Memnuniyet (Referans Kategorisi: Memnun değil)						
Orta düzeyde memnun	1.3195 (0.1936)	3.7418	0.000***	0.5268 (0.1192)	1.6935	0.000***
Memnun	1.4503 (0.1863)	4.2644	0.000***	1.2417 (0.1170)	3.4615	0.000***
Hanehankı Toplam Geliri (Referans Kategorisi: 0-8500 TL)						
8501-12500 TL	0.0454 (0.1674)	1.0464	0.786	0.2171 (0.1377)	1.2424	0.115
12501-17500 TL	0.5250 (0.2197)	1.6905	0.017**	0.3056 (0.1567)	1.3574	0.051*
17501-25500 TL	0.3469 (0.2485)	1.4146	0.163	0.0825 (0.1769)	1.0860	0.641
25501 TL ve Üstü	1.3603 (0.5350)	3.4671	0.100	0.1798 (0.3301)	1.1970	0.586
n=2563 Wald ki-kare(44)= 328.33			Prob > χ^2 = 0.0000 Pseudo R2= 0.0888			
Notlar: (i) ***, ** ve * sırasıyla % 1, % 5 ve % 10 anlamlılık seviyelerini göstermektedir. (ii) Parantez içindeki değerler robust standart hatalardır.						

Model 1’e göre erkeklerin kadınlara kıyasla mutlu olma olasılığı %55,4 daha yüksektir. (**OR = 1.5540, p=0.001**). Model 2’ye göre erkeklerin kadınlara kıyasla tam olarak mutlu olma olasılığı %49,8 daha yüksektir (**OR = 1.4977, p=0.000**). Görülüşü üzere cinsiyet her iki modelde anlamlı olup erkeklerin mutlu olma olasılıkları daha fazladır. Bulgu alanyazındaki bazı çalışmalarla (Eriksson ve Strimling, 2023: 5; Montgomery, 2022: 1-7) paralellik gösterirken bazı çalışmalardan (Hori ve Kamo, 2018: 839) farklılaşmaktadır. Son yıllarda dünya genelinde cinsiyet eşitliği artmış olsa da farklı toplumlarda ve kültürlerde kadınlara ve erkeklere yüklenen

toplumsal roller farklılık göstermektedir (Mencarini ve Sironi, 2012: 203). Cinsiyetin bireylerin mutlulukları üzerindeki çeşitli etkileri kadınlara ve erkeklere yüklenen farklı rollerden kaynaklanabilir.

Model 1'e göre 15-24 yaş referans grubuna kıyasla 35 yaş ve üzerindeki bireylerin mutluluk düzeyinde kalma olasılıkları daha düşüktür. Özellikle 45-54 yaş grubunda "mutlu" olma olasılığı %57,8, 55-64 yaş grubunda ise %58,8 azalmaktadır (sırasıyla **OR = 0.4219, p=0.014; OR = 0.4121, p=0.013**). Model 1' göre genel olarak yaş ilerledikçe mutlu olma olasılığı azalmaktadır. Model 2'de ise bu etkiler zayıflamakta yani yaşın bireylerin tam mutlu olma olasılıkları üzerinde belirgin bir etkisi görülmemektedir. Alanyazında yapılan çalışmalarda genellikle yaş ile mutluluk arasında "U" şeklinde ilişkinin varlığı ileri sürülmüş, buna göre mutluluk ergenlikten sonra azalmakta, orta yaşlarda minimum seviyelere ulaştıktan sonra tekrardan yaş ile birlikte artış göstermektedir (Becker ve Trautmann, 2022: 3625; Blanchflower vd., 2023: 79; Helliwell vd., 2019: 455; Ng, 2021: 912-916; Toshkov, 2022: 1169). Model 1'e göre yaş ilerledikçe özellikle 45-54 yaş aralığında mutlu olma olasılığı önemli bir şekilde azalmaktadır. Bu durum yaş ilerledikçe mutluluğun azaldığını göstermektedir. Fakat sonrasında "U" şeklinde bir toparlanma ülkemiz örneğinde görülmemektedir. Dolayısıyla bulgular alanyazındaki "U" eğrişinin ilk yarısı ile benzerlik göstermekte, ancak ikinci yarısındaki yükselmeyi yansıtmamaktadır. Bu durum ülkemizde yaşlılık dönemlerinde sağlık problemlerinin, ekonomik ve sosyal güvencesizliğin artışı ile yakından ilişkili olabilir.

Model 1'e göre evli bireylerin hiç evlenmeyen bireylere kıyasla mutlu olma olasılığı %60,4 daha yüksektir (**OR = 1.6035, p=0.055**). Model 2'ye göre evli bireylerin hiç evlenmeyen bireylere göre tam anlamıyla mutlu olma olasılığı %59,2 daha yüksektir (**OR = 1.5917, p=0.016**). Boşanmış veya eşi ölmüş bireyler için ise etkiler anlamlı değildir (**p>0.10**). Her iki modelde evlilik mutluluk düzeyini artıran bir değişkendir. Bulgular alanyazındaki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Khodarahimi, 2015: 351; Lawrence vd., 2019: 1539; Lee ve Bulanda, 2005: 69; Liu ve Hsieh, 2024: 473). Evliliğin mutluluk üzerindeki olumlu etkisi evliliğin, psikolojik refah, sağlık, sosyal bağlar, finansal tatmine dokunan yönü ile açıklanabilir (Musick ve Bumpass, 2012: 1; Stack ve Eshleman, 1998: 527).

Model 1'e göre eğitim durumu hiçbir kategoride anlamlı değildir (**p>0.10**). Model 2'de ise sadece okul bitirmeyen bireylere kıyasla ortaokul mezunu bireylerin mutlu olma olasılığı %43,4 daha yüksektir (**OR = 0.6245, p=0.063**). Alanyazında yapılan çalışmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe mutluluğun artacağı yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Eğitim düzeyinin mutluluk üzerindeki etkileri daha iyi gelir (Cuñado ve De Gracia, 2012: 185), iş imkanları (Ruiu ve Ruiu, 2019: 2631) ve sosyal ağlar (W. Chen, 2012: 117) ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bulgular bu çalışmalar ile farklılaşmaktadır. İki modelden görüleceği üzere eğitim düzeyi mutluluk üzerinde genel olarak anlamlı etkiler göstermemektedir ve sadece ortaokul mezunları tam olarak mutlu olma olasılığı açısından avantaja sahiptir. Bu durum araştırmaya dahil edilen yoksul bireylerin genel olarak eğitim düzeylerinin oldukça düşük olmasıyla açıklanabilir.

Model 1'e göre belediye yardımlarından orta düzeyde memnun ve memnun olan bireylerin memnun olmayanlara kıyasla mutlu olma olasılığı sırasıyla %73 ve %130,3 daha yüksektir (**OR = 1.7303, p=0.004; OR = 2.3027, p=0.000**). Model 2'ye göre belediyenin yardımlarından memnun olan bireylerin memnun olmayanlara kıyasla tam mutlu olma olasılığı %83,8 daha yüksektir (**OR = 1.8375, p=0.000**). Görüldüğü üzere iki modelde belediye yardımlarından memnuniyet mutluluğu etkilemektedir. Model 2'ye göre belediye yardımlarından memnun olmak, bireylerin tam anlamıyla mutlu olma ihtimalini oldukça artırmaktadır. Ancak yalnızca orta düzeyde memnun olmak, mutluluğu tam olarak sağlamada yeterli görünmemektedir (**p>0.10**). Bu durum sadece yardımların değil, yardımların kalitesinin ve sürekliliğinin de bireylerin mutluluk düzeylerini etkileyebileceğini göstermektedir. İki model bulguları doğrultusunda belediye yardımlarından memnuniyetin bireylerin mutluluğunu güçlü bir şekilde artırdığını ve mutluluk düzeyinde önemli bir belirleyici olduğunu söyleyebiliriz. Bulgular

belediyeler tarafından sağlanan sosyal yardımların bireylerin mutluluk düzeylerini artırdığını ileri süren diğer çalışmalarla paralellik göstermektedir (Choi ve Jang, 2016: 1202; Gezer ve Aysan, 2023: 179; Nordheim ve Martinussen, 2020: 1; Oishi ve Diener, 2014: 195; Pak, 2020: 349).

Model 1'e göre hanehalkı gelirinden orta düzeyde memnun ve memnun olan bireylerin memnun olmayanlara kıyasla mutlu olma olasılığı sırasıyla %274,2 ve %326,4 daha yüksektir (**OR = 3.7418, p=0.000; OR = 4.2644, p=0.000**). Model 2'ye göre hanehalkı gelirinden orta düzeyde memnun ve memnun olan bireylerin memnun olmayanlara kıyasla tam mutlu olma olasılığı sırasıyla %69,35 ve %246,2 daha yüksektir (**OR = 1.6935, p=0.000; OR = 3.4615, p=0.000**). Bu sonuçlar, hanehalkı gelirinden duyulan memnuniyetin (göreceli gelir) mutluluk üzerinde çok güçlü ve belirleyici bir faktör olduğunu göstermektedir. Model 1'e göre, yalnızca orta düzeyde memnun olan bireyler bile mutsuz olma ihtimalini ciddi biçimde azaltmakta ve mutlu olma olasılığını yaklaşık üç buçuk kat artırmaktadır. Gelirden tamamen memnun olanlarda bu etki daha da güçlenmekte ve mutluluk olasılığı dört katın üzerine çıkmaktadır. Model 2'de de benzer bir eğilim görülmekte; orta düzeyde memnuniyet bile "tam mutlu" olma olasılığını anlamlı biçimde yükseltirken, gelirden tamamen memnun olmak bireyin en yüksek mutluluk kategorisinde yer alma ihtimalini yaklaşık üç buçuk kat artırmaktadır. Dolayısıyla, ekonomik koşullardan ve özellikle hanehalkı gelirinden duyulan memnuniyet, bireylerin mutluluk düzeylerini belirlemede merkezi bir role sahiptir. Bulgular göreceli gelirin, mutluluk üzerinde olumlu etkisinin ve mutluluğun önemli belirleyicisi olduğunu ileri süren çalışmalarla paralellik göstermektedir (Ball ve Chernova, 2008: 497; FitzRoy ve Nolan, 2022: 233-234; Tsui, 2014: 994; Yu ve Chen, 2016: 1). Bazı çalışmalarda ise göreceli gelirin mutluluk ile ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmış (Boyce vd., 2010: 471; Huang vd., 2016: 971; Rahayu ve Harmadi, 2016: 75) olup bulgularımız bu çalışmalarla farklılaşmaktadır.

Model 1'e göre hanehalkı toplam geliri (mutlak gelir) 12.501–17.500 TL aralığında bulunan bireylerin 0–8.500 TL gelir grubundakilere kıyasla mutlu olma olasılığı %69 daha yüksektir (**OR = 1.6905, p=0.017**). Diğer gelir gruplarında katsayılar pozitif olsa da istatistiksel olarak anlamlı değildir. Özellikle en yüksek gelir grubunda (25.501 TL ve üstü) fark oranı yüksek görünse de (**OR = 3.4671**) sonuç anlamlı çıkmamıştır. Model 2'e göre hanehalkı toplam geliri (mutlak gelir) 12.501–17.500 TL aralığında bulunan bireylerin 0–8.500 TL gelir grubundakilere kıyasla tam mutlu olma olasılığı %35,7 daha yüksektir (**OR = 1.3574, p=0.051**). Diğer gelir gruplarında katsayılar yine pozitif olup istatistiksel olarak anlamlı değildir. Özellikle en yüksek gelir grubu için elde edilen fark oranı (**OR = 1.1970**) oldukça düşük ve anlamsızdır. İki modelden anlaşılabileceği üzere düşük gelirden, orta gelir seviyesine geçmek mutluluk olasılığını anlamlı biçimde artırmaktadır. Fakat bu etki orta seviye gelirden sonra zayıflayarak istatistiksel olarak anlamsızlaşmaktadır. Bulgular belli bir gelir seviyesinden sonra mutluluğun doygunluğa ulaşabileceğini (marjinal faydanın azalması) göstermektedir. Bu durum gelir artışı ile birlikte mutluluğun bir noktaya kadar yükselip, sonrasında azalacağını ileri süren Easterlin paradoksuyla açıklanabilir (Easterlin, 1974). Bulgular gelir artışının bireylerin mutluluğunu artırdığını ileri süren çalışmalarla paralellik göstermektedir (Ball ve Chernova, 2008: 497; Huang vd., 2016: 971; Lim vd., 2020: 391; Rahayu ve Harmadi, 2016: 75; Richard, 2001: 465; Tsui, 2014: 994).

Sonuç

Tarih boyunca filozofların, günümüzde ise sosyal bilimcilerin ve politikacıların düşünmeye, keşfetmeye ve anlamaya çalıştıkları erdemlerden biri mutluluktur. Mutluluk genel olarak yaşam kalitesinin olumlu değerlendirilmesi ve özel iyi oluşun duygusal boyutudur. Toplumu oluşturan bireylerin mutluluk düzeyleri gerçek yaşam koşullarından etkilendiği için son yıllarda bu olgunun belirleyicileri politikacılar tarafından yoğun ilgi görmüştür. Bu ilginin altında yatan temel faktör politikacıların nihai hedefinin mutlu bir toplum yaratma düşüncesidir. Politikacıların bu nihai amacı gerçekleştirme yolunda karşılaştıkları önemli zorluklardan biri

yoksulluktur. Yoksulluk özellikle geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerde sıklıkla görülen bir problem olmakla birlikte bireyler ve toplum üzerinde ciddi olumsuz etkilere sahiptir. Bu olumsuz etkileri hafifletmek ve yoksullukla mücadele etmek adına merkezi hükümetlere ve yerel yönetimlere görevler verilmiştir. Bu doğrultuda en önemli yerel yönetim birimi olan belediyelerin yoksul bireyler için uyguladığı sosyal yardım programları bulunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı yoksul bireylerin büyükşehir belediyelerinin sosyal yardımlarından duydukları memnuniyetin mutluluk üzerindeki etkisini belirlemektir. Bu amaçla Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan 2024 yılı “Yaşam Memnuniyeti Araştırması Mikro Veri Seti” tasnif edilerek “Genelleştirilmiş Sıralı Logit Model”i kurulmuş, örneklemin gücünü korumak amacıyla anket ağırlıkları kullanılmış ve model sınanmıştır.

Genelleştirilmiş sıralı logit analizi sonucunda yoksul bireylerin mutluluk düzeylerini anlamlı bir şekilde etkileyen en güçlü faktörlerin hanehalkı gelirinden (göreceli gelir) ve belediyenin yardımlarından memnuniyet olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kurulan modellerin her ikisinde belediyelerin yardımları yoksul bireylerin mutluluğunu olumlu etkilemektedir. Belediyelerin yardımlarından “memnun” olmak yoksul bireylerin tam anlamıyla mutlu olma ihtimalini oldukça arttırmaktadır. Ancak belediyelerin yardımlarından “orta düzeyde memnun” olmak mutluluğu tam olarak sağlamaya yeterli değildir. Bu durum yardımların varlığından ziyade yardımların kalitesinin ve sürekliliğinin de yoksul bireylerin mutluluk düzeylerini etkileyebileceğini göstermektedir. Yoksul bireylerin hanehalkı gelirleri yani göreceli gelirleri arttıkça mutluluk düzeyleri çarpıcı bir şekilde yükselmektedir. Göreceli gelirlerinden “memnun” olan yoksul bireylerin mutsuz olma ihtimalleri oldukça düşüktür. Tam mutluluk düzeyine ulaşma noktasında göreceli gelirden memnuniyet oldukça önemlidir. Göreceli gelirden “orta düzeyde memnuniyet” dahi tam mutluluğa ulaşma noktasında etkilidir. Ancak göreceli gelirinden “memnuniyet” daha güçlü bir etkiye sahiptir. Hanehalkı toplam gelirinin (mutlak gelirleri) düşük gelir grubundan (0–8.500 TL) orta gelir grubuna (12.501–17.500 TL) geçmesi durumunda bireylerin mutluluk düzeyleri artış göstermekte, daha yüksek gelir seviyelerinde bu ilişki istatistiksel olarak anlamlılığını kaybetmektedir. Bu durum belirli gelir seviyesinden sonra mutluluğun doygunluğa ulaşabileceğini (marjinal faydanın azalması) göstermektedir ve gelir artışı ile birlikte mutluluğun bir noktaya kadar yükselip, sonrasında azalacağını ileri süren Easterlin paradoksuyla açıklanabilir (Easterlin, 1974). İlaveten erkeklerin kadınlara, evli bireylerin bekarlara göre mutlu olma olasılıkları daha fazladır ve yaş ilerledikçe bireylerin mutluluk olasılıkları azalmaktadır. Son olarak eğitim düzeyinin bireylerin mutlulukları üzerinde etkisi genel olarak anlamlı değildir.

Mutluluğun bireysel belirleyicileri ilgili alanyazında yoğun bir şekilde çalışılmış, fakat politik faktörlere gereken önem verilmemiştir (Choi ve Jang, 2016: 1189; Nordheim ve Martinussen, 2020: 1). Gelişmekte olan ülke niteliğine sahip Türkiye örnekleminde yapılan bu çalışmanın alanyazındaki bu boşluğa olumlu katkı yapacağı ve bulguların politika yapıcılara yol gösterici nitelikte olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada yoksulluk sınırının ortalama gelir üzerinden hesaplanmış olması, uluslararası standartlardan metodolojik olarak bir miktar farklılık göstermektedir. Dolayısıyla elde edilen bulgular yorumlanırken bu sınırlılık göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte yaklaşık eşdeğer fert başına gelir hesaplaması ve TÜİK verilerinin kullanılması yöntemin güvenilirliğini artırmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: İki bağımsız hakem tarafından değerlendirilmiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Mali Destek: Yazar bu çalışma için mali destek almamıştır.

Peer Review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author declared no conflict of interest.

Grant Support: The author did not received financial support for this study.

Kaynakça

- Açıkgöz, R., & Yusufoglu, Ö. Ş. (2012). Türkiye’de Yoksulluk Olgusu ve Toplumsal Yansımaları. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 1(1), 76–117.
- Aldous, J., & Ganey, R. F. (1999). Family Life and the Pursuit of Happiness: The Influence of Gender and Race. Journal of Family Issues, 20(2), 155–180.
- Ball, R., & Chernova, K. (2008). Absolute Income, Relative Income, and Happiness. Social Indicators Research, 88(3), 497–529.
- Becker, C. K., & Trautmann, S. T. (2022). Does Happiness Increase in Old Age? Longitudinal Evidence from 20 European Countries. Journal of Happiness Studies, 23(7), 3625–3654.
- Blanchflower, D. G., Graham, C., & Piper, A. (2023). Happiness and Age—Resolving the Debate. National Institute Economic Review, 263, 76–93.
- Boyce, C. J., Brown, G. D. A., & Moore, S. C. (2010). Money and Happiness: Rank of Income, Not Income, Affects Life Satisfaction. Psychological Science, 21(4), 471–475.
- Chen, N., Chen, H.-C., & Lin, S.-Y. (2020). Effect of Education–Occupation Mismatch on Happiness. International Journal of Social Economics, 47(1), 86–110.
- Chen, W. (2012). How Education Enhances Happiness: Comparison of Mediating Factors in Four East Asian Countries. Social Indicators Research, 106(1), 117–131.
- Choi, Y.-C., & Jang, J.-H. (2016). Relationships Among Social Policy Factors, National Competitiveness, and Happiness. Applied Research in Quality of Life, 11(4), 1189–1205.
- Cuñado, J., & De Gracia, F. P. (2012). Does Education Affect Happiness? Evidence for Spain. Social Indicators Research, 108(1), 185–196.
- DPT. (2007). Dokuzuncu Kalkınma Planı: Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele.
- Easterlin, R. A. (1974). Does Economic Growth Improve the Human Lot? Some Empirical Evidence. In Nations and Households in Economic Growth (pp. 89–125). Elsevier.
- Eriksson, K., & Strimling, P. (2023). Gender Differences in Competitiveness and Fear of Failure Help Explain Why Girls Have Lower Life Satisfaction Than Boys in Gender Equal Countries. Frontiers in Psychology, 14, 1131837.
- FitzRoy, F. R., & Nolan, M. A. (2022). Income Status and Life Satisfaction. Journal of Happiness Studies, 23(1), 233–256.
- Fullerton, A. S. (2009). A Conceptual Framework for Ordered Logistic Regression Models. Sociological Methods & Research, 38(2), 306–347.
- Gezer, T., & Aysan, Ü. (2023). Sosyal Politikaların Mutluluk Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 30(1), 179–196.
- Günaydın, D. (2020). Yoksulluk, Damgalama ve Utanma: Sosyal Yardım Ağı Çerçevesinde Bir Araştırma. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 20(49), 837–860.
- Hartung, J., Spormann, S. S., Moshagen, M., & Wilhelm, O. (2021). Structural Differences in Life Satisfaction in a US Adult Sample Across Age. Journal of Personality, 89(6), 1232–1251.
- Headey, B., & Wooden, M. (2004). The Effects of Wealth and Income on Subjective Well-Being and Ill-Being. Economic Record, 80, S24–S33.
- Helliwell, J. F., Huang, H., Norton, M. B., & Wang, S. (2019). Happiness at Different Ages: The Social Context Matters. In The Economics of Happiness: How the Easterlin Paradox Transformed Our Understanding of Well-Being and Progress (pp. 455–481). Springer.
- Hori, M., & Kamo, Y. (2018). Gender Differences in Happiness: The Effects of Marriage, Social Roles, and Social Support in East Asia. Applied Research in Quality of Life, 13(4), 839–857.
- Huang, J., Wu, S., & Deng, S. (2016). Relative Income, Relative Assets, and Happiness in Urban China. Social Indicators Research, 126(3), 971–985.

- Kalaycı, S., & Aytıs, Z. (2019). Belediyelerin Yoksullukla Mücadeledeki Rolü: Malatya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Turkish Studies-Social Sciences*.
- Khodarahimi, S. (2015). The Role of Marital Status in Emotional Intelligence, Happiness, Optimism and Hope. *Journal of Comparative Family Studies*, 46(3), 351–371.
- Köksal, O., Uçak, H., & Şahin, F. (2017). Happiness and Domain Satisfaction in Turkey. *International Journal of Happiness and Development*, 3(4), 323–341.
- Lawrence, E. M., Rogers, R. G., Zajacova, A., & Wadsworth, T. (2019). Marital Happiness, Marital Status, Health, and Longevity. *Journal of Happiness Studies*, 20(5), 1539–1561.
- Lee, G. R., & Bulanda, J. R. (2005). Change and Consistency in the Relation of Marital Status to Personal Happiness. *Marriage & Family Review*, 38(1), 69–84.
- Lim, H.-E., Shaw, D., Liao, P.-S., & Duan, H. (2020). The Effects of Income on Happiness in East and South Asia: Societal Values Matter? *Journal of Happiness Studies*, 21(2), 391–415.
- Liu, H., & Hsieh, N. (2024). Marital Status and Happiness During the COVID-19 Pandemic. *Journal of Marriage and Family*, 86(2), 473–493.
- Ma, G., & Ma, C. (2021). Modeling the Impacts of Income on the Subjective Happiness: An Empirical Study. *Discrete Dynamics in Nature and Society*, 2021(1), 4365866.
- Mencarini, L., & Sironi, M. (2012). Happiness, Housework and Gender Inequality in Europe. *European Sociological Review*, 28(2), 203–219.
- Mert, I. S., Sen, C., & Alzghoul, A. (2022). Organizational Justice, Life Satisfaction, and Happiness: The Mediating Role of Workplace Social Courage. *Kybernetes*, 51(7), 2215–2232.
- Mi-Hee, K. (2020). A Study on Social Policy, Happiness and Social Support: Focusing on the Poor Elderly Women in Korea. *Korean Convergence Humanities*, 8(2), 97–114.
- Montgomery, M. (2022). Reversing the Gender Gap in Happiness. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 196, 65–78.
- Murad, H., Fleischman, A., Sadetzki, S., Geyer, O., & Freedman, L. S. (2003). Small Samples and Ordered Logistic Regression: Does It Help to Collapse Categories of Outcome? *The American Statistician*, 57(3), 155–160.
- Musick, K., & Bumpass, L. (2012). Reexamining the Case for Marriage: Union Formation and Changes in Well-Being. *Journal of Marriage and Family*, 74(1), 1–18.
- Ngoo, Y. T., Tan, E. C., & Tey, N. P. (2021). Determinants of Life Satisfaction in Asia: A Quantile Regression Approach. *Journal of Happiness Studies*, 22, 907–926.
- Ng, Y.-K. (2021). Age and Happiness. In *Happiness—Concept, Measurement and Promotion* (pp. 91–98). Springer.
- Nikolaev, B. (2018). Does Higher Education Increase Hedonic and Eudaimonic Happiness? *Journal of Happiness Studies*, 19(2), 483–504.
- Nikolaev, B., & Rusakov, P. (2016). Education and Happiness: An Alternative Hypothesis. *Applied Economics Letters*, 23(12), 827–830.
- Nordheim, O., & Martinussen, P. E. (2020). Happiness and the Role of Social Protection: How Types of Social Spending Affected Individuals' Life Satisfaction in OECD Countries, 1980–2012. *Journal of International and Comparative Social Policy*, 36(1), 1–24.
- Oishi, S., & Diener, E. (2014). Can and Should Happiness Be a Policy Goal? *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 1(1), 195–203.
- Pak, T.-Y. (2020). Social Protection for Happiness? The Impact of Social Pension Reform on Subjective Well-Being of the Korean Elderly. *Journal of Policy Modeling*, 42(2), 349–366.
- Rahayu, T. P., & Harmadi, S. H. B. (2016). The Effect of Income, Health, Education, and Social Capital on Happiness in Indonesia. *Asian Social Science*, 12(7), 75–87.

- Richard, E. (2001). Income and Happiness: Towards a Unified Theory. *The Economic Journal*, 111(473), 465–484.
- Ruiu, G., & Ruiu, M. L. (2019). The Complex Relationship Between Education and Happiness: The Case of Highly Educated Individuals in Italy. *Journal of Happiness Studies*, 20(8).
- Salavera, C., & Usán, P. (2021). Relationship Between Social Skills and Happiness: Differences by Gender. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(15), 7929.
- Scott Long, J., & Freese, J. (2006). *Regression Models for Categorical Dependent Variables Using Stata*. StataCorp LP, College Station, TX.
- Selim, S. (2008). Life Satisfaction and Happiness in Turkey. *Social Indicators Research*, 88(3), 531–562.
- Stack, S., & Eshleman, J. R. (1998). Marital Status and Happiness: A 17-Nation Study. *Journal of Marriage and the Family*, 527–536.
- Sujarwoto, S., Tampubolon, G., & Pierewan, A. C. (2018). Individual and Contextual Factors of Happiness and Life Satisfaction in a Low Middle Income Country. *Applied Research in Quality of Life*, 13, 927–945.
- Toshkov, D. (2022). The Relationship Between Age and Happiness Varies by Income. *Journal of Happiness Studies*, 23(3), 1169–1188.
- Tsui, H.-C. (2014). What Affects Happiness: Absolute Income, Relative Income or Expected Income? *Journal of Policy Modeling*, 36(6), 994–1007.
- TÜİK. (2024a). Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması Mikro Veri Seti. https://www.tuik.gov.tr/kurumsal/mikro_veri
- TÜİK. (2024b). Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri, 2024. <https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=yoksulluk-ve-yasam-kosullari-istatistikleri-2024-53714>
- Üçdoğruk Birecikli, Ş., & Şengül, S. (2021). (2021). *Uygulamalarla Mikro Ekonometri* (1st ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Veenhoven, R. (2011). Happiness: Also Known as “Life Satisfaction” and “Subjective Well-Being.” In *Handbook of Social Indicators and Quality of Life Research* (pp. 63–77). Springer.
- Williams, R. (2016). Understanding and Interpreting Generalized Ordered Logit Models. *The Journal of Mathematical Sociology*, 40(1), 7–20.
- Yu, Z., & Chen, L. (2016). Income and Well-Being: Relative Income and Absolute Income Weaken Negative Emotion, but Only Relative Income Improves Positive Emotion. *Frontiers in Psychology*, 7, 2012.
- Zheng, R., & Li, P. (2024). A Study on the Measurement of Relative Poverty in Developing Countries With Large Populations. *Sustainability*, 16(13), 5638.